

תנא סולה נדרו בדבר. והיינו רישא דשאיבה רע. ותנא נדר בטעות דהיינו סיפא נדר כעורה והרי היא נאה. והא דלא אמרינן בסיפא גבי כעורה ונעשת נאה^(א) היינו טעמא משום דאדם רע עשוי לעשות תשובה ועשוי למות הלכך אומדים דעתו דכי אמר שאיבה רע כל זמן שאיבה רע קאמר משא"כ באשה כעורה שאין עשויה להיות נאה הלכך לא היה צדעתו שמהא מותרת לו לכשתהא נאה. הרשב"א ז"ל. אי נמי אי אמר הכי שאני נושא אשה פלונית שהיא כעורה כדקמינ שאיבה פלונית רע^(ב) דמשמע כל זמן שהיא כעורה אצל הכא כיון דלפלוגית כעורה קאמר לא משמע כמולה נדרו בדבר. החכם הומיק ר' שמואל צן החכם הגדול רבי יהודה בר חסדאי ז"ל: **במתני'** ועוד אמר ר"מ פותחין מן הכסות כסויה. **למ"ג** דאסקינן צפ' ארבעה נדרים (לעיל כב.). דלא פתחין ציש צוטה כמדקרות חרבי^(ג) וכדשמואל דאמר כל הנודר אע"פ שמקיימו נקרא רשע וכדרי נתן דאמר כל הנודר כאלו צנה צנה דהתם שאני דהוו איומים גדולים ואי אפי' על דעת הנהו נדר יצייש לומר כן מנאלא שאין נדרי נחייי יפה אצל הני דמני תנא הכא לא חמירי לאינשי כולי האי: **גב'** **ולמא כל דמיעני לאו עלי נפול.** היכי קתני דפותחין לו שמא יעני ואי אתה יכול לפרנסו וקתני ליה צדיקא מן הכסות כמורה דאלמלא מייחייב צהכי לימא ליה כל דמיעני לאו עלי נפיל שאינה מחויב לפרנסו לצדי ממי דמטי לו לפרנסיה צדי כולי עלמא מפרנסנא ליה ורשאי הוא צבך אע"פ שאסר עליו נכסיו שהרי לא יתן צידו אלא ליד גבאי וכיון שאסר רזה גבאי ליתן לאחר הרשות צידו שרי דהוה ליה כי הויא דתנן (לעיל מה.) נותן לאחר משום מתנה והלה מותר צו: **כל הנופל אין נופל ל ידי גבאי סהלא** אלא שאל מקרוביו ומתפרנס וההיא שעתא קעבר אקרא דמציב^(ד) ומי אחיך עמך: **במתני' פותחין לאדם כסותה אספו.** שאומרינן לו אילו היית יודע שיהא עליך לפרוע כתובתה כלום נדרת אי אמר לאו מתירין אותם: **גב' שמעת מינה מטלטלי משתעבדי**

כשלבא לרב הונא בוי'. תני מיני דלא דמו אהדי לך תנא למתווייהו: אלא לר' יוחנן דאמר כבר מת והוי נדר בעות למה לי לפרווגי כלומר אינון קהי דלא אכל וטובא קשה דלא אכל פליגי רבנן וצבך ללקמן לא פליגי ושאן כ' רביי טובא ואמר הרי"ם ד"פ למה לי למתני מתני לימני דהתם רבנן וצבך ללקמן לא פליגי ושאן כ' רביי טובא ואמר הרי"ם ד"פ למה לי למתני מתני לימני דהתם רבנן וצבך ללקמן דמירי נבדר טעות והכי נמי צפיק עשרה יוחסין דקאמר (ע. ד.) דאקרא אלא למי' לרביי התשכיר צה מכסיר צבתה אבא שאלו מאי אתא לאשמועינן ופירושא אמאי לא תנא האי מילתא דאבא שאלו גבי ר"ג ורבי יצחק וכן התם דקאמר מאי קמ"ל יש ממור מחייבי כריתות תנינא חדא זמנא כלומר ותינו התם מילתא דר"ג ועממא ללא פליגי רבנן צהך דכעורה ונמלאת שהיא נאה דלא שייך למיגר טעו היכא שזיהא נאה בשעת הנדר וצו נעשית נאה אכל אתה אירא למיגר אלו אתו מת או עשה תשובה דהוי נולד: שבא עיני. וימא כל מאן דמתעני עלי נפיל. בתמידי ומאי פתחה הוא צביבך ק' לא יתערע אף כי יעני אין מוטל עליו לפרנסו לימני ליה גבאי ופרנסו עם שאר עיני העיר: אינו נופל ליד גבאי תחלה. כלומר מיד שהני אין גבאי מפרנסו מיד ומטל לו היקדים לפרנסו: בכתובת אשתו. ולא אמרי' (דאין פותחין) צפרעון הכסותה דהוי טלד: מוכר שער ראשך. מפרש בגמרא: ש"מ מבלטלי משתעבדי לברובה. ופליגי ביה ר"מ ורבנן צפיק האשה שפלו (מכות דף פא.) דרבנן סבוי דכתובה גריעה מנצ"ח ולא משתעבדי לה מטלטלי דאפי' מיניה [איהו גובה]: אפי' אתה מוכר שער ראשך ואובל. כלומר לר"ך אתה ליתן לה כל אשר לך ואפי' תצטרך למכור שער ראשך

למנוותך אכל ודאי לפרוע הכתובה לא היה מוכר: ש"מ אין בסדרין לב"ח. ופלוגתא היא צפיק התקבל (ב"מ דף קד.) דאיכא מ"ד מסדרין מניחין לו כלי תשמישו וכי"ש שער ראשך: והוי קראי דרשנן להו צימא (דף כג.) על שאלת כלס: ועל לא תשנא את אחך. ענדר שלא לשאל בשלמו: גב' בל דמיעני לאו עלי נפל. מה פתחה היא זו שמא יעני וכו' כל מי שהוא עני עלי מוטל לפרנסו: מאי דבחי בהדי כ"ע מפרנסנא ליה. כלומר צביבך אס אין סיפק ציד הקרובים או יפרנסוהו: מתני' פותחין לו בכתובת אשתו. צפרעון כתובה אס נדר לגרשה: גב' ש"מ מבלטלי משתעבדי לכתובה. ופליגי צה ר"מ ורבנן צפיק האשה שפלו (מכות דף פא.) דרבנן אמרי כתובה גריעא מצי"ח ואפי' מינה לא גבאי מטלטלי והיא קתני דגובה מד' מאות דיגרינ: ושער ראשו מבלטלי הוא. צעומד ליגזו ומתני' סתמא קתני אפי' צעומד ליגזו: אפי' אתה מוכר שער ראשך. למוותיק: שבע מינה אין מפרדים לב"ח. אין מעריכין אותו להניח לו מוונן של שלשים יום וכלי תשמישו כדמין צפ' שום היקום צעריכין ופלוגתא היא צפיק התקבל:

רבי אליעזר פרק תשיעי נדרים

מציב רבי אבא וכו' והרי היא נאה: אלא שהנדר בטעות. מעיקרא ולא הוי נדר: **צשלמא לרב הונא.** תנא רישא תולה (א) נדר צדבר וסיפא תנא תולה נדר בטעות דאינו נדר: **אלא לרבי יוחנן בוי' מתני' על לא תקום ולא טעור.** שאס צקשת ממנו כלי ולא השאילך

והדרתו הנאתך או שעשה לך דבר שלל כהוגן וממוך שנאה הדרתו והמורה אמרה לא תשנא את אחיך צלצבך (א) התורה הוקימתו לפרנסו ולאויצבו ולהסיומו: **שמה עיני ואי אסה יכול לפרנסו.** מתמת נדרכ: **ואס אמר אינו הייתי יודע.** צשעת הנדר צכל אזהרות הללו לא הייתי נודר: **גב' ונימא כל דמיעני** אמאי פותח לו שמא יעני לימא ליה מדיד לאו כל דמיעני נפול עלי לפרנסו ימנו לו גבאי לפרנסו ומאי דמטי לדידי למיהב לפרנסתו (א) צדהי כ"ע מפרנסנא ליה. ואמאי מווקא אני לפרנסו טפי משאר עלמא: **הא לא מצי טעון דכל הנופל** צעניות אינו נופל ל ידי גבאי תמילה אלא קרובים מתגלגלין עמו: **במתני' אסה מוכר שער ראשך.** מפרש בגמרא: **ואמר.** הצעל אינו הייתי יודע כוי' **גב' ש"מ.** מדקאמר ח' מלות זוז הניח לנו אבא רצונה ליעול מאתים ש"מ דמטלטלי משתעבדי לכתובה והא קמ"ל (מכות פא.) דלא משתעבדי: **אמר אצי.** ה"ק קרקע שזה ח' מלות זוז כוי': **הא קתני אפי' אסה מוכר שער ראשך.** ומשמע דקאמר אפי' אין לך להשלים כתובה אלא משער ראשך זוקק אתה למוכרו ולהשלים לה: **ושער ראשו מטלטלי הוא.** דכל העומד ליגזוז כגזוז דמי: ה"ק. ר"ע אפי' אין לך מה לאכול אא"כ תמכור שער ראשך זוקק אתה ליתן לה כל הקרקע שיש לך: ש"מ אין (א) מסדרין לצעל חוב. כלומר דהכל גוצין ממנו ונותנין לצעל חובו מדקאמר ליה ר"ע אתה מוכר שער ראשך ותאלל הוא קמ"ל כמס' ערכין (דף כג.): וצב"מ (דף קד.) דמניחין לו כלי תשמישו ומטה ומפך ושולחן ומזון לי יוס: (א) היכי קאמר ליה אפי' אתה נותן לה כל אשר לך שאין לך לאכול אלא שער ראשך אין קורעין לה

כתובתה לה הכל משלס. ואית דאמרי אין מסדרין לצעל חוב אין עושין לו סדר של חיות שאין מניחין לו מה שקדרו חכמים כדאמרין התם משמניחין לו כלי תשמישו ומטה וכו': מתני' **כתובתה היא צפיק התקבל** (ב"מ קד.) איכא מ"ד דמניחין לו מטה מוכר שער ראשך ש"מ דאין מסדרין: (א) נומר שאין מקריעים שער כסובה. כלומר אין ה"ק ליה אפי' אתה עושה לפנים משורת הדין ואיך רוצה צקדור לא תחשוב להפטר דלעולם אין קורעין כתובתה כדי שאס ימאלך לך לאחר מכן תחזור ותצבה דנהי דתנן צעריכין^(א) נתן סלע והעשיר אין צעו עליו כלום וסדור מעריכין גמרי' ליה ה"מ לענין סדור אצל לענין השג יד לא: רמדאמרי' הכא שמעת מינה מטלטלי משתעבדי לכתובה שמע' מהא דלדידן דקי"ל דמטלטלי לא משתעבדי לכתובה אפי' מיניה דידיה לא משתעבדי וטעמא משום דאין זמן כתובה ידוע ושמה לא תצבה לעולם וכשהיא גובה אינה גובה אלא ע"י מיתה וגרושין הלכך לא סמכה דעתה אלא על הקרקע ומש"ה לרבנן הורע כחה של כתובה מחוב דעלמא אע"ג דמטלטלי דיתמי לצע"ח לא משתעבדי כי היכי דגבו מיניה אפי' מגלימא דעל כתפיסה והכי מוכחא שמעתא דחציילה דצפרק האומר דקדושין (דף קה.) ולר"מ^(ב) עדיפא טפי כתובה מצעל חוב דעלמא דנהי דמטלטלי דיתמי לצע"ח לא משתעבדי לכתובה משתעבדי: מתני'

הגהות הב"ח (א) גב' שמעת מינה (אין מסדרין) תא"מ וי"צ סי"א אין משיריין: (ב) רש"י ד"ה צשמת וכו' מולה נדרו צדבר וסיפא תנא נדר בטעות ל"ל זמיתא מולה נתקן והד"א עס ד"ה אלא: (א) ד"ה על דלא וכו' צלצבך הס"ק וחס"כ מ"ה שהוא עני המורה הדיקתך לפרנסו ולהאובו והסיומו ושמוא יעני כ"ל וד"א: (א) ד"ה יעני וימא וד"ה צבדי כ"ע ד"א: (א) ד"ה ש"מ אין משיריין לצע"ח:

הגהות הב"ח

(א) גב' שמעת מינה (אין מסדרין) תא"מ וי"צ סי"א אין משיריין: (ב) רש"י ד"ה צשמת וכו' מולה נדרו צדבר וסיפא תנא נדר בטעות ל"ל זמיתא מולה נתקן והד"א עס ד"ה אלא: (א) ד"ה על דלא וכו' צלצבך הס"ק וחס"כ מ"ה שהוא עני המורה הדיקתך לפרנסו ולהאובו והסיומו ושמוא יעני כ"ל וד"א: (א) ד"ה יעני וימא וד"ה צבדי כ"ע ד"א: (א) ד"ה ש"מ אין משיריין לצע"ח:

גליון הש"ם

ר"ג ד"ה שמעת מינה בוי' ומזון שנים עשר חרש. ומזון שלשים יום וכתוב שנים עשר חדש כ"ל:

פירוש הרא"ש

בשלבא רב הונא. דלמר מולה נדרו צד"א תנא מולה נדרו צד"א ותנא נדרו בטעות דמיר עיני וניהו רישא אשמועינן דלא הוי נולד משום דמולה נדרו צד"א ופותחין לו ומתירו חסס וסיפא נדר בטעות ואפילו התרה לא צעי: אלא לר' יוחנן. דלמר וצבר מת ור"מ אוסר ורבנן שרו משום דהוי נדר

טעות: תרי זימני נדר טעות ל"ל. אי למתסם כרבנן צלצ"ח יחיד ורבים הלכה כרבים ועוד דאפי' ר"מ מודה צבך ללקמן דהכל גזר ר"מ מת ככר אטו מת אח"כ אכל לקמן לא שייך למגור היתה לבנה אטו נעשית לבנה אח"כ דמילתא דלא שכיחה היא: מתני' שהיית עובר על לא תקום ולא תשור. כגון ענדר שלא להשאל כליו לשכניו על שלא השאלו לו מה פתחה היא זו שמא יעני וכו' כל מי שהוא עני עלי מוטל לפרנסו: מאי דבחי לי לפרנסו בהדי צהכי מיהו וימאיו לאחרים ויפרנסוהו ממה שאחרים טניסו: אינו נופל ל ידי גבאי תחילה. אלא כשהעני אדם מוטל על הקרובים וצב"מ (דף קד.) דמניחין לו כלי תשמישו ומטה ומפך ושולחן ומזון לי יוס: (א) היכי קאמר ליה אפי' אתה נותן לה כל אשר לך שאין לך לאכול אלא שער ראשך אין קורעין לה

מסורת הש"ם

רש"י

(א) [לקמן טו.]. (ב) [ג'ל' שמה יעני כך הני' מנשה צשמתיות ובהר"ן וצב"ח"ש.]. (א) [צב"ח"ש צפסקיו איתא רב מאן]. (ד) [ג'ל' לרצה כ"א צב"ח"ש.]. (א) [צ"מ קד.]. (א) [שייך לעמוד צב"א]. (א) כ"א טסק: דליהי מולה נדרו צדבר כל זמן שהיא כעורה ולכשתהיה נאה היא מותר צה כדאמרי' צאמר שאיבה רע וחדרה אמרי' דכסה"ג אסור דקתמי לא מפני שהיא כעורה ונעשית נאה, (א) ומשלי יצ, (ט) [ויקרא כ"ג]. שיך לקמן דף טו ע"א. (א) דף ז: נתן סלע והעשיר אטו טען כלום, (א) [ע"י מוס' כמותות פא: ד"ה ר"מ וחס"כ יצמות טע. ד"ה כתב].

תורה אור השלם

- לא תקח ולא תטר את בני עמך וְאֶהְבֶּה לְרֵעִי כַּמּוֹךְ אֲבִי יְיָ וְיִקְרָא יְשׁוּׁי
- לא תשנא את אחיך בלבבך הדיבך תוביח את עמיתך ולא תשא עֵלְיוּ וְיִקְרָא יְשׁוּׁי
- אל תקח מאתו נֶשֶׁךְ וְחִרְבִית וְרִדְאָתּוֹ מֵאֲלֻדִיק וְיִדּוּ אֶחָד עִמָּךְ וְיִקְרָא כה לו

הגהות הב"ח

(א) גב' שמעת מינה (אין מסדרין) תא"מ וי"צ סי"א אין משיריין: (ב) רש"י ד"ה צשמת וכו' מולה נדרו צדבר וסיפא תנא נדר בטעות ל"ל זמיתא מולה נתקן והד"א עס ד"ה אלא: (א) ד"ה על דלא וכו' צלצבך הס"ק וחס"כ מ"ה שהוא עני המורה הדיקתך לפרנסו ולהאובו והסיומו ושמוא יעני כ"ל וד"א: (א) ד"ה יעני וימא וד"ה צבדי כ"ע ד"א: (א) ד"ה ש"מ אין משיריין לצע"ח:

גליון הש"ם

ר"ג ד"ה שמעת מינה בוי' ומזון שנים עשר חרש. ומזון שלשים יום וכתוב שנים עשר חדש כ"ל:

פירוש הרא"ש

בשלבא רב הונא. דלמר מולה נדרו צד"א תנא מולה נדרו צד"א ותנא נדרו בטעות דמיר עיני וניהו רישא אשמועינן דלא הוי נולד משום דמולה נדרו צד"א ופותחין לו ומתירו חסס וסיפא נדר בטעות ואפילו התרה לא צעי: אלא לר' יוחנן. דלמר וצבר מת ור"מ אוסר ורבנן שרו משום דהוי נדר

טעות: תרי זימני נדר טעות ל"ל. אי למתסם כרבנן צלצ"ח יחיד ורבים הלכה כרבים ועוד דאפי' ר"מ מודה צבך ללקמן דהכל גזר ר"מ מת ככר אטו מת אח"כ אכל לקמן לא שייך למגור היתה לבנה אטו נעשית לבנה אח"כ דמילתא דלא שכיחה היא: מתני' שהיית עובר על לא תקום ולא תשור. כגון ענדר שלא להשאל כליו לשכניו על שלא השאלו לו מה פתחה היא זו שמא יעני וכו' כל מי שהוא עני עלי מוטל לפרנסו: מאי דבחי לי לפרנסו בהדי צהכי מיהו וימאיו לאחרים ויפרנסוהו ממה שאחרים טניסו: אינו נופל ל ידי גבאי תחילה. אלא כשהעני אדם מוטל על הקרובים וצב"מ (דף קד.) דמניחין לו כלי תשמישו ומטה ומפך ושולחן ומזון לי יוס: (א) היכי קאמר ליה אפי' אתה נותן לה כל אשר לך שאין לך לאכול אלא שער ראשך. למוותיק: שבע מינה אין מפרדים לב"ח. אין מעריכין אותו להניח לו מוונן של שלשים יום וכלי תשמישו כדמין צפ' שום היקום צעריכין ופלוגתא היא צפיק התקבל: